

KOMUNIKACE S RODIČI V KONTEXTU SYNDROMU VYHOŘENÍ U UČITELŮ

COMMUNICATION WITH PARENTS IN THE CONTEXT OF TEACHER BURNOUT SYNDROME

Viktorová Ida

Klíčová slova: komunikace s rodiči, škola, syndrom vyhoření u učitelů

Key words: communication with parents, school, teacher burnout syndrome

Příspěvek prezentuje výsledky ze série 12 případových studií základních škol, které byly zaměřeny na profesní spokojenost, zdroje stresu a riziko učtelského vyhoření. Protože jedním z uváděných zdrojů stresu je komunikace s rodiči a rodičovská podpora školy a školní kariéry dítěte, hledali jsem rozdíly v kontaktu s rodiči a jeho prožívání u učitelů ohrožených vyhořením a u učitelů bez tohoto nebezpečí. Výzkum byl finančně podpořen Českou grantovou agenturou, grant GA16-21302S.

Syndrom vyhoření je relativně dlouho sledovaným jevem v nejrůznějších profesích, včetně učitelů. Jeho definování je rozdílné, ale většinou je považováno za subjektivní pocit dlouhodobé pracovní nepohody ve fyzické, kognitivní a emoční rovině, který se vyznačuje totálním nedostatkem energie a zájmu, odcizeností a sníženou výkonností. Jde především o důsledek chronického stresu (Rush 2003, Stock 2010, Hakanen, Bakker a Schaufeli 2006, ad.). V mnoha studiích je zmíněn také vliv emočně náročné komunikace s rodiči, konflikty s rodiči a malá podpora od rodičovské veřejnosti jako zřetelný zdroj profesní nespokojenosti, pocitů vyčerpání, zdravotních problémů a odchodu ze školství do jiného zaměstnání (Lasky 2000, Farber 1982, Urbanovská 2012 ad.). Případové studie využívaly kombinaci metod sběru dat: dotazníkové šetření mezi vyučujícími (SVF 78, SMBM, ENRICH SSI, BDI II, USE), rozhovor s vedením školy, rozhovory s vybranými vyučujícími, analýza školních dokumentů a pozorování školního dění. Data byla zpracována statisticky, záznamy rozhovorů a pozorování byly kódovány a zpracovány pomocí programu Atlas.

Komunikaci s rodiči nemůžeme považovat za samostatný zdroj vyhoření učitelů. Komunikace s rodiči však může přispívat k pocitům vyčerpání a negativnímu prožívání povolání učitele. U učitelů ohrožených vyhořením můžeme problémy v prožívání a reálném komunikování s rodiči považovat za signifikantní. Rozdíly mezi ohroženými a neohroženými učiteli vidíme zřetelné. Běžní učitelé zpravidla negenerují žádné problémy v komunikaci s rodiči, nebo je

vnímají jako řešitelné. S mírou ohrožení vyhořením roste negativní prožívání kontaktu s rodiči, učitelé rodiče uvádějí jako zdroj obav, nebezpečí a stresu.

Abstract: This paper presents the results of twelve case studies focused on professional satisfaction, sources of stress and risk of teacher burnout. We are mainly observing the differences among teachers in communication with parents. Each case study of grammar school consisted of the following data collection methods: teacher questionnaire, interview with the principal, interviews with selected teachers, analysis of school documents and observation of school life. Communications with their parents are relevant sources of teacher burnout. The differences between standard teachers and teachers threatened with burnout are significant. The results show that communication problems are a sign of the rising danger of teacher burnout or teacher exhaustion.

Literatura/References:

- Farber, B. A. (1982). *Teacher Burnout: Assumptions, Myths, and Issues*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Psychological Association (Washington, DC, 1982). Dostupné na ED 229 369 SP 022 247.
- Hakanen, J. J., Bakker, B. B. & Schaufeli, W. B. (2006). *Burnout and work engagement among teachers*. Journal of School Psychology.
- Kohoutek, R. (2010). *Stresory učitelů a učitelek základních a středních škol*. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1003/stresory-ucitelu-zakladnich-astrednich-skol>.
- Lasky, S. (2000). *The cultural and emotional politics of teacher parent interactions*. Teaching and Teacher Education 16, 843–860.
- Paulík, K. (1999). *Psychologické aspekty pracovní spokojenosti učitelů*. Ostravská univerzita.
- Rush, M. D. 2003. Syndrom vyhoření. Návrat domů.
- Stock, CH. (2010). *Syndrom vyhoření a jak jej zvládnout*. Grada.
- Urbanovská, E. 2011. Profesní stresory učitelů a syndrom vyhoření. Škola a zdraví 21, Výchova ke zdravotní gramotnosti.